

AUDIO ARTS IN BELGIUM

The history of experimental music in Belgium probably starts on February 2th, 1926 in Brussels; that night a surrealist group of painters, writers and musicians, members of the group „correspondances“ presented a fantastic performance including recitations poems, songs as well as a dramatic „play“ entitled „Le dessous des cartes“. The author was *Paul Hooreman* - a wellknown surrealist, and musician *André Souris*. The play was a parody of all serious music in vogue at that time : Stravinsky, Milhaud, Auric, Satie, etc... One of the pieces on the program was mysteriously entitled „Trois inventions pour orgue“, and seriously subtitled „1. grave 2. martial 3. rythmique-vif-pastoral“. In fact, the organ was a simple barrel organ with rolls of popular songs including the „Collage 1928“ - an almost cubist orchestral piece in which the most banal fragments of music were simply juxtaposed without any coherence. Souris, however, did not maintain such radical positions and ultimately in 1948 stopped composing.

The surrealist tradition and the sense of humor there involved, continued in Belgium even after World War II: in painting. Dalvaux and Magritte are of course its most well-known ambassadors. *Marcel Broodthaers*, for instance, is a later example : originally a poet, he gradually moved to visual arts including paintings, objects, installations, films and performances. He made more than fifteen short-films, most of them making use of sound, generally concrete sounds and texts.

In the same tradition are two artists from Liège (Luttich) - *Jacques Chaarliet* and *Jacques Lizéne* : The former presented his art along with rock-oriented musical performances, under the names „musique régressive“, „desperados music“, „roll around the plinthure“ and this from the seventies until now. Lizéne (1946) names himself „artist of mediocrity“ and has a particular interest for all insignificant and unimportant things in life. His „nonseductive music“ is made of bad and false singing and yelling mediocre songs, of several industrial sounds, of sound objects made with bicycles, construction tools, of the noises of engines of various kinds, of broken instruments, etc.. A nice mix of post-surrealism/dadaism/futurism, a follow-up to Cage, a precursor of industrial music and a serious dosis of humor ...

Of the same generation and - as many Belgians, a fierce individualist, is *Jacques Bekaert* : both as a professional journalist and for his love of new and ethnic music, he travelled through the whole world and got in touch with many experimental composers. Among these, John Cage, whom he introduced to Belgium and about whom he produced a very fine booklet. During one of Cage's travels, Bekaert stayed at Cage's house in Stony Point and there he composed a series of semi-improvised words based on interactions between players. Those pieces have been performed by prominent members of the American avant-garde such as Robert Ashley, David Behrman, George Lewis or Takehisa Kosugi. After 1980 Bekaert also stopped with any public activities.

Many members of this American avant-garde have become known to the Belgian public thanks to the activity of *Gottfried-Willem Raes* (1952) - a composer, instrument builder and concert organizer in Ghent. Raes has founded his own center for new music - *The Logos Foundation*, which next to organising numerous concerts and events has also archives and functiones as an information center on new music. Raes compositions are marked by a particular inventiveness at building the most bizzare and exting instruments one may think of, combining acustic sources with electronics: from singing bikes to bellorgans, from pneumaphones (a large number of horn activated by cushions of pressured air) to soundboats and crackle boxes. Recently, he has used digital technology (both in hard-and software) to create subtle and at the same time impressing sound installations, whereby miniature acustic phenomena are activated by a computer and amplified to produce gigantic musical events. Raes is also active as an improviser and tours the whole world with his wife *Moniek Darge*, forming the *Logos Duo*.

Experimental music and sound installations are also present in the work of a series of individualists, i. e. people who do not work in specific institutions, but rather on their own. Among them *George Smits* (1942), who started with purely visual installations (meat to create space-braking objects) and when working with long strings, felt the need to make the vibrations of those strings also audible. From there his generalized used of styrofoam, as a neutral acoustic amplifier.

He has made numerous performances and installations, exploring the acoustic qualities of this material and its relation to space.

Guy Schraenen has elaborated, through the years an impersive „Archive of Small press and Communication“ which is a mine of information about mail art, installations and other experimental forms. In Antwerp also, the members of the *Group SEM* have combined electronic music with digital images and video production. *Baudouin Oosterlynck* uses installations, drawings and noises to explore all aspects of sound, from spatialisation to silence and the qualitative limits of audibility, thereby presenting a true phenomenology of music and listening. *Guy de Bievre* has conceived many performances and pieces made for non-musical performers and moves now to more abstract compositions constructed thanks to intricated chance operations, while making use of pre-existing musical materials. *Pierre Berthet* is an excellent percussionist and has an incredible inventivity in building sound systems from recycled materials, He often works with other improvisers and instrument builders in a very open spirit, in which humor is never totally absent.

Maybe humor is the „missing link“ that can be traced behind most of those musical inventors: not that their work is not serious enough or is simply to be considered as a joke, but just because most of it is without pretention. Through humor, the artist indicates the relativity of all things, even of his own work.

Erik de Visscher
Brussel

ZVUKOVÉ UMĚNÍ V BELGII

Dějiny belgické experimentální hudby začínají patrně datem 2. února 1926. Tuto noc členové surrealistické skupiny „Correspondances“ sružující malíře, spisovatele i hudebníky, předvedli v Bruselu prapodivné představení „Le dessous des cartes“. Byla to pestrá koláž sestávající z recitace básní, písní i dramatizovaných textů. Autory představení byli Paul Hoorman a dobře známý surrealista a hudebník André Souris. Hra byla parodií na veškerou tehdy módní „vážnou hudbu“ - od Stravinského až k Milhaudovi, Auriacovi, Satiemu, atd. Jeden z výstupů nesl trochu záhadný název : „Trois investiones pour orgue“ se stejně úctyhodným podtitulem : 1. grave, 2. martial, 3. rythmique-vif-pastoral. Ve skutečnosti byly varhany obyčejný válečkový kolovrátek, který přehrával různé populární melodie včetně belgické hymny. Hudba byla však hrána pozpátku. Později složil Souris další skladby tohoto druhu, včetně „Collage 1928“, což byl takřka kubistický hudební tvar, do kterého byly zakomponovány ty nejbanálnější hudební fragmenty bez jakékoliv návaznosti. Ale Souris v této radikální poloze nesetřval a v roce 1948 přestal komponovat úplně.

Surrealistická tradice a specifický smysl pro humor převládaly v Belgii i po druhé světové válce. Malíři Delvaux a Magritte jsou nejznámějšími představiteli belgického surrealismu. Dalším z nich, ale o generaci mladší, byl kupříkladu *Marcel Broodthaers*. Původně se věnoval poesii, ale postupně se začal zabývat výtvarným uměním, hlavně malířstvím, vytváření objektů instalací, filmů a performancím. Natočil více než 15 krátkých filmů a ve většině z nich byl použit i zvuk, přesněji řečeno: konkrétní zvuky a texty.

V této tradici tvoří i dva umělci z Lutichu : *Jacques Charliere* a *Jacques Lizéne*. První z nich předvedl řadu rockově orientovaných představení s názvy jako „Musique regressive“, „Desperados Music“, „Roll around The Plinthure“. S touto hudbou začal vystupovat v sedmdesátých letech a pokračuje v tom i v současnosti. Lizéne (1946) se sám nazývá „umělcem prostřednosti“ a jeho zájem se obrací ke všem těm nedůležitým a bezvýznamným životním záležitostem. Jeho „nepodobivá hudba“ sestává z mizerného a falešného zpívání a vyřvávání ordinárních písní, různých industriálních zvuků, nebo zvukových objektů, sestrojených z jízdních kol, dále nahrávek zvuku nástrojů, hluku strojů, rozbitých instrumentů a tak dále. Je to dobrá směsice posturrealismu, dadaismu, futurismu, návaznosti na Johna Cage, předvoj industriální hudby a pořádná dávka smyslu pro humor.

Ze stejné generace je i *Jacques Behaert*, pro kterého je typický (tak jako pro mnoho Belgičanů) zarytý individualismus. Jako žurnalista a zároveň milovník etnické a moderní hudby cestoval po celém světě a tak se dostal do kontaktu s mnoha experimentálními skladateli. Mezi nimi byl i John Cage, kterého uvedl do Belgie a napsal o něm velmi dobrou knížku. Během jednoho Cageova turné bydlel Behaert v jeho domě v Stony Point a složil zde řadu poloimprovizovaných skladeb založených na interakci mezi interprety. Tyto skladby byly hrány předními představiteli americké avantgardy jako jsou Robert Ashley, David Behrman, George Lewis nebo Takehisa Kosugi. Po roce 1980 končí Behaert všechna veřejná představení.

Mnoho umělců americké hudební avantgardy bylo představeno belgické veřejnosti díky činnosti *Cottfrieda-Willema Raese* (1952). Je to skladatel, konstruktér hudebních nástrojů a pořadatel mnoha koncertů v belgickém Gentu. Raes založil centrum pro novou hudbu - LOGOS FOUNDATION, které mimo místa konání mnoha koncertů a hudebních aktivit slouží i jako archiv a informační centrum pro novou hudbu. Raesova skladatelská činnost se vyznačuje vyjímečnou schopností vymýšlet a stavět bizerní a nepředstavitelné hudební nástroje, které pak kombinuje jako akustické zdroje s elektronikou. Škála jeho nástrojů sahá od zpívajících jízdních kol ke zvonovým varhanům, od pneumafonů (množství trubek ozvučených vzduchovými polštáři) k zvukovým lodím a skřipajícím truhlám. V poslední době používá digitální technologii (hard a software) k vytváření jemných a zároveň rozměrných zvukových instalací, kde minimální akustické jednotky jsou aktivovány počítačem a ty, později ozvučeny, vytvářejí silný hudební zážitek. Raes se zabývá také improvizovanou hudbou a spolu se svou ženou *Moniek Darge* (Logos Duo) vystupují po celém světě.

Experimentální hudba a zvukové instalace jsou typické také pro celou řadu jednotlivců - tedy umělců, kteří nejsou členy nějaké skupiny, ale pracují samostatně. Jedním z nich je i *George Smüs* (1942), který začal s čistě výtvarnými instalacemi, cílenými k tvorbě objektů, rozčleňujících prostor. Později začal experimentovat s dlouhými stranami a pokoušel se jejich zvuk a vibrace vizualizovat. Tehdy začal pracovat s polystyrénem, který používá jako akustický zesilovač. Vytvořil celou řadu performancí a instalací, kde zhodnotil akustické kvality tohoto materiálu a jeho prostorové dimenze.

Guy Schraenen shromáždil během let pozoruhodný „archiv drobných tisků a komunikace“, který je výborným zdrojem informací o mailartu, zvukovém umění, instalacích a jiných experimentálních formách.

V Antverpách kombinují členové skupiny *SEM* elektronickou hudbu s digitálními obrazy a videoprodukci. *Baudocin Oosterlynek* používá instalace, kresby a zvuky k ohledávání všech možností zvuku, od prostorových kvalit k tichu a hranicím slyšitelnosti. Bývá proto nazýván fenomenologem hudby a naslouchání. *Guy De Bievre* připravil mnoho performancí a skladeb pro hudebně neškolené interprety a v současnosti se zabývá abstraktnějšími kompozicemi sestavenými podle vzorců pravděpodobnosti, při kterých je používán hotový hudební materiál. *Pierre Berthet* je vynikající perkusista a má neuvěřitelnou vynalézavost v konstruování zvukových systémů z nalezených materiálů. Pracuje často s jinými hudebníky a staviteli hudebních nástrojů ve velmi otevřeném duchu, kde je často přítomen prvek humoru.

Snad je humor onen „chybějící článek“, který lze postřehnout v tvorbě mnoha z těchto hudebníků. Neznamená to, že by jejich práce nebyla dosti vážná, nebo že by byla míněna jen jako žert. Není zde však většinou cítit prvek „vysokých“ ambicí. Pomocí humoru umělec poukazuje na relativitu všeho, dokonce i svého vlastního díla.

Erik de Visscher
Brusel